Anul III. Arad, Septemvrie 1932 Nr. 7.

Şcoala Vremii

REVISTĂ PEDAGOGICĂ-CULTURALĂ

APARE LUNAR

:—: sub îngrijirea unui comitet de redacţie :—:

CUPRINSUL:

T. Mariş: Non multa, sed multum.

Pedagogice-Culturale.

R.: Dl Profesor D. Gusti, ministrul instrucţiunii despre şcoală, învăţător şi rostul lor în viaţa satelor noastre.

I. Cădariu: Individualizarea învăţământului.

Billo A.: Curte de model cu paseri domestice.

T. Mariş: Din trecutul şcoalei normale de băieţi din Arad.

Diverse.

Cărţi şi reviste.

Informaţiuni.

Apel

Comunicări oficiale.

Aviz.

Bibliotecă ... Arad

Redacţia şi Administraţia la Revizoratul Şcolar ARAD.

Abonamentul anual 60 lei, Preţul 1 exemplar: **6 Lei.**

Anul III. Arad, Septemvrie 1932. Nr.—7

„Școala Vremii“

REVISTĂ PEDAGOGICĂ-CULTURALĂ

„*Non multa, sed multum*“.

Cu alte cuvinte tălmăcit prudentul sfat didactic al tînărului Plinius ar însemna: Puțin, dar bine, adecă puține cunoștințe să dăm în școală, dar în așa formă, încât să poată fi temeinic asimilate de copii. Asupra acestui principiu didactic socotesc, că e bine să medităm la începutul anului școlar.

Este vre-o modalitate de a-l aplica în școalele noastre în împrejurările date? Cred, că da.

Deși avem o programă analitică darnică, care ne fixează cantitatea cunoștințelor, ce trebuesc predate în cursul unui an școlar; totuși avem și câteva principii — învățământul să fie: plăcut și să cultive interesul pentru cultură, să fie activ, educativ, practic etc. — recunoscute și de autoritatea școlară, cari principii ne ajută la aplicarea programei în favorul calității cunoștințelor, menite a forma pe viitorul om și din cari rezultă, că materia de învățământ nu este scop, ci mijloc pentru atingerea scopului educației.

Între aceste două indicații, prima referitoare la cantitatea materiei, iar a doua la calitatea ei, trebue să aleagă educatorul. Prin care din ele va putea realiza scopul educației, atât cel indicat de etică: Caracterul moral, cât și acela pe care pedagogia îl găsește în copil: să-l formeze astfel încât din ce în ce mai mult, copilul să câștige independență față de educator, atât pe teren intelectual cât și moral și să-i pregătească neatârnarea față de mediul fizic și social?

Didactica contimporană încă admite împăcarea programei cu principiile menționate mai sus, atunci, când fixează cele două scopuri ale învățământului: formnl și material, dând precădere

celui formal. Aceeaşi tendinţă de împăcare reese şi din criteriul fixat pentru alegerea materiei de învăţământ, şi pe care ar trebui să-l aibă în vedere în primul rând programa analitică: „Numai acele cunoştinţe merită truda copilului, cari îi dau putinţa să se desvolte armonic şi deplin, şi cari îl conduc în cultura naţională şi generală umană, aşa încât, când va fi adult, să poată stăpâni viaţa şi să fie folositor şi lui şi societăţii".

Dar cea mai mare garanţă, că începem a trăi vremuri, când sfatul lui Plinius, are mai mare şansă de reuşită, ca oricând în şcoala românească, este prezenţa D lui Profesor D. Gusti *în fruntea destinelor învăţământului şi educaţiei româneşti.*

Dl Ministru D. Gusti, neobositul cercetător al realităţilor sociale româneşti, din primele zile ale ministeriatului D-sale a tăiat „nodul gordian" al învăţământului educativ, anunţând o programă minimală, care nu este altceva, decât posibilitatea de realizare a principiului: „Non multa, sed multum", dată de cel mai competent factor al educaţiei naţionale.

Asupra acestei probleme trebue să mediteze fiecare educator la începutul unui nou an de muncă. De felul cum ştie să se comporte în faţa problemei, atârnă valoarea lui personală şi va putea săvârşi o muncă rodnică sau sterilă.

Dar tot asupra acestei probleme mai trebue să mediteze şi organele de control. La sfârşitul anului, sau oricând se fac inspecţii, să nu se controleze, dacă s'a tratat lecţiunea ultimă şi penultimă, ci să se controleze, dacă cunoştinţele date, sunt temeinic asimilate, adică aşa încât îi dau elevului posibilitatea de a se desvolta armonic şi de a avea o atitudine hotărâtă în faţa problemelor ci i se vor impune.

Intre aceste două modalităţi de a lucra, se înţelege, că educatorul pregătit şi inteligent nu va alege aşa, că va acceptape una din ele în întregime şi adliteram şi va a bandona totul pe ceealaltă; ci va combina, căutând calea de mijloc şi având mereu în vedere sfatul din fruntea acestui articol, care stat, a isvorât din înţelepciunea pedagogică a Romanilor în bunul lor simţ practic, cu care fără dotaţi străbunii noştri şi cu ajutorul căruia şi-au împlinit misiunea de organizatori ai lumii din vremea lor.

T. Marş

PEDAGOGICE — CULTURALE

Dl Profesor D. Gusti, ministrul instrucţiunii, despre şcoală, învăţător şi rostul lor în viaţa satelor noastre.

In unul din numerele trecute ale acestei reviste abordasem două probleme: Individualizarea învăţământului şi Regionalismul educativ. Am afirmat atunci, că susţinerea acestor două probleme, în acelaş timp, ne îndreptăţeşte a crede, că teoreticienii noştri sunt pe drumul cel adevărat în ce priveşte deslegarea teoretică a problemei educaţiei naţionale. Am accentuat, tot atunci, *necesitatea colaborării practicienilor cu teoreticienii noştri,* pentruca dezideratele teoretice să poată fi înfăptuite.

Şi am mai fost zis: *„Fiind de acord teoria cu practica mai este necesar al treilea factor: legislaţia română, care să consacre, ca norme de procedare generală rezultatele puse la punct de primii doi factori: teoria şi practica"* [1]).

Nu bănuiam atunci, că aşa de curând va veni în fruntea instrucţiei publice româneşti o atare personalitate ale cărei planuri de muncă să fie atât de apropiate de intenţiile noastre.

Că avem dreptate, când facem aceste constatări şi că avem dreptul să le facem, o confirmă următorul pasagiu din cuvântarea Dlui Ministru rostită la Congresul învăţătorilor din jud. Baia:

„Fiecare învăţător e un colaborator al ministerului în această operă — e vorbă de regionalismul educativ — *Şi nu un subordonat. Ca atare să fie în cât mai strânsă legătură cu el; să-i comunice neîntârziat gândurile sale, în caz că le socoteşte folositoare cauzei"* [2])

Articolul amintit l-am încheiat atunci aşa:

„Realizări practice în această direcţie — era vorbă tot de regionalismul educativ — *publicăm, pentru ca din isprăvile bune ale unora să profităm mulţi; având cu toţii acelaş scop: culturalizarea satelor noastre româneşti"* [3]).

Acum îmbărbătaţi de cuvintele şi de planul de muncă al d-lui Ministru, reînoim apelul adresat atunci cetitorilor nostri,

---

[1]) Şcoala Vremii Nr. 3—4 1932 pag. 1.
[2]) „Cuvântul" din 25 August 1932 pag. 5. Sublinierea e a noastră.
[3]) „Şcoala Vremii" Nr. 3—4 1932 pag. 3.

cu adausul, că intenţiile noastre de realizare a principiilor pedagogiei moderne, nici când nu au fost atât de aproape de posibilitatea de a fi realizate ca astăzi; dar tocmai pentru aceasta, nici odată n'au fost mai condamnabile nici conservatismul şi indiferentismul nostru, provenite din comoditate, faţă de noile principii pedagogice, cari bat la uşa şcoalei româneşti.

Anticipând aceste constatări, iată concepţia d lui Ministru despre şcoală şi învăţător, după cum a fost espusă de D-sa la Congresul învăţătorilor din Baia[1]).

Şcoala vie

Şcoala trebue să devie dragă ţăranului. Să înceteze de a mai fi o corvoadă. Pentru asta şcoala dela ţară trebue să fie apropiată săteanului; căci noi suntem o ţară de sate. Nu programul de până acum adresat societăţii româneşti abstracte. Ci şcoala vie potrivită nevoilor locului. Legiuirea poate da noi directive; înfăptuirea reformei o poate aduce numai învăţătorimea.

Legiuirea va pleca dela ideea de regiune: unitate socială istorică şi economică cu viaţa proprie. Invăţământul va fi potrivit împrejurărilor şi nevoilor ei. In ţinuturi muntoase, după cunoştinţele nelipsite, greutatea va cade pe cele de trebuinţă acolo: păstorit, lemnărit şi celelalte. Dimpotrivă la baltă sau în deltă. Naţiunea e un tot de regiuni: înflorirea lor, de abea, o aduce pe cea a ei. Viaţa curge firesc dela parte la tot; doar desăvârşirea părţilor aduce înaintarea totului. Nu mai putem s'o pornim dimpotrivă, călăuziţi de gândul funest şi ineficace al nivelării particularului prin edicte ale centrului. In acest chip şcoala va deveni folositoare săteanului şi i va ajunge şi dragă. Programul nu poate fi însă prea individualizat. *Fiecare sat îşi are nevoile lui, întrucâtva deosebite de cele ale satelor învecinate.* Aci trebue să intervină creator învăţătorul mlădiind şi potrivind şcoala după trebuinţele locului. *Cum trebue să fie şcoala normală şi Universitatea care pregăteşte profesorii dela şcoala normală pentruca învăţătorii să fie capabili de acest lucru e o problemă ce nu poate fi înfăţişată, aci.*

Rolul învăţătorului

Regiunea are dreptul de a fi lăsată să se desvolte dar în schimb are şi datorii. Trebue întâi să fie cunoscută de către fiil

[1]) Vezi „Cuvântul" din 25 August 1932.

ei. Aci începe unul din marile roluri ale învățătorilor. Cei dela Fălticeni, cu muzeul lor regional, avându-l printre ei pe Gorovei, cu revista „Șezătoarea" în orașul lor, pot face mult, mai ușor decât învățătorii de oriunde. Trebue apoi ca regiunea să fie înălțată. Învățătorii au aci marele rol de a nu fi niște simpli funcționari ai min. instrucțiunii ci slujitorii neamului, slujbași ai ținutului. Au datoria mare de a munci la locul lor în opera de educare a poporului. Mergând alături de biserică și de toți îndrumătorii poporului, trebue să lucreze pentru înfăptuirea unor cămine culturale, cari să înmănunchieze satul și în ceasurile lui de petrecere, și în cele de grijă, trebue, însfârșit, să i-se găsească fruntașii firești, alegându-se cei bine înzestrați. Și în această privință învățătorii trebuesc să facă mult. Țara urmează să fie cimentată prin înmulțirea elementelor valoroase. Ei vor trebui să-i aleagă pe cei cari, trimiși iarna la școli superioare țărănești și înavuțiți cu deprinderi noi și rodnice, urmează să-i ajute în îndrumarea vieții sătești.

E mult de făcut. Norocul e că se găsesc atâți colaboratori valoroși chiar și numai într'un județ. Fiecare învățător e un colaborator al ministerului în această operă și nu un subordonat Ca atare să fie în cât mai strânsă legătură cu el; să-i comunice neîntârziat gândurile sale în caz că le socotește folositoare cauzei.

După această expunere și cuvintele de mișcată îngrijorare a președintelui Congresului, d. Tomegea, ca înfăptuirea acestui plan să nu fie împiedecată de greutățile vieții învățătorești d ministru Gusti, a încredințat învățătorimea adunată de grija pe care o poartă situației materiale a corpului didactic. E îndeajuns de realist pentru a nu pierde din vedere temeiul material al reformei și a intervenit și va interveni neîncetat pentruca în împrejurările grele de acum școala și învățătorii să se bucure de un tratament egal cu cel al celorlalte administrații.

Înainte de a părăsi Congresul, d-sa a salutat învățătorii din județ ieșiți la pensie, întreținându-se cu fiecare dintre ei.

R.

Individualizarea învăţământului.

In timpul din urmă, de când psihologia — auxiliara pedagogiei — a început să se transforme, din ce în ce mai mult, dintr'o ştiinţă speculativă într'una pozitivă, cu alte cuvinte, de când psihologia a început să se întemeeze tot mai mult pe datele concrete ale experimentului, pedagogia s'a acomodat şi ea acestui curent, încercând să orienteze educaţia în direcţia indicată de psihologia experimentală. Astfel s'a ajuns la principiul atât de important în pedagogia modernă cunoscut sub denumirea de *principiul individualizării învăţământului.*

Acest principiu se întemeiază pe faptul natural al *variaţiei biologice.* Nicăieri în natură nu există două fiinţe la fel, ci fiecare îşi are însuşirile şi particularităţile sale individuale deosebite de cele ale tuturor celorlalte fiinţe. Şi atunci natural că nici educaţia nu poate fi uniformă pentru toţi elevii, ci ea **trebue potrivită pe măsura individualităţii fiecărui elev.** Acesta este un principiu definitiv stabilit şi incontestabil pe deplin justificat ştiinţificeşte. Asupra veracităţii şi temeiniciei lui nu mai încape nici o discuţie. A tăgădui necesitatea aplicării acestui principiu, însemnează a tăgădui evidenţa. In privinţa aceasta toată lumea este de acord. Ceeace se poate discută, este numai felul de aplicare practică a acestui principiu. El este universal, valabil oriunde şi oricând, dar aplicarea lui practică natural că implică deosebiri de procedură şi de organizare dela popor la popor.

Pentru educatorii români problema se pune astfel: Cum s'ar puteà realizà individualizarea învăţământului (şi educaţiei în general) în şcoalele noastre? Inainte de a intrà în formularea răspunsului la această întrebare, trebue să ne dăm seamă de o mulţime de obstacole, unele de ordin general, altele specifice împrejurărilor şi realităţilor noastre.

In locul întâiu trebue să ne dăm seamă că aplicarea integrală a principiului individualist este imposibilă pentru motive de natură economică; ea ar reclamà sacrificii materiale prea mari, pe cari statul nu le-ar putea suportà. In adevăr, o educaţie deplin individualistă, până la ultimele consecinţe, ar presupune câte un educator de fiecare elev, lucru evident imposibil.

Dar nici din punct de vede pedagogic n'ar fi recomandabilă

izolarea elevului în timpul educaţiei. In viaţă omul nu trăeşte izolat, ci în societate. Deci educaţia va trebui să-l pregătiască pe elev pentru traiul în societate. De altă parte experimentările lui Moede cu dinamometrul (despre cari s'a mai scris în această revistă) au arătat că copilul lucrează mai bine în grup decât izolat. In grup activitatea copilului este stimulată de spiritul de emulaţie. Acest stimulent însă lipseşte atunci când copilul lucrează stingher.

Deci individualizarea educaţiei nu trebue să ducă la singularizarea şi izolarea elevului. Acesta nu trebue despărţit de semenii săi; dar nici nu trebue educat într'un grup în care deosebirile individuale sunt prea mari. Tot Moede a dovedit experimental[1]) că dacă între elevii puşi la întrecere deosebirile individuale sunt prea mari, ei nu produc maximul de efort corespunzător forţelor individuale ale fiecăruia. Cel tare „fiind sigur de isbândă, nu-şi prea dă silinţa“ (L. Rusu); iar cel slab deasemeni nu se prea sileşte, fiind convins de mai înainte că orice sforţare de a ţine pas cu cei mult mai înzestraţi decât el, este zadarnică. Ceeace trebue realizat şi care din acest punct de vedere e un lucru foarte important, este **educaţia în grupe omogene. Elevii trebuesc împărţiţi în clase în aşă fel încât deosebirile dintre ei să fie cât se poate de mici.**

Organizaţia actuală a şcoalei noastre, cu clase ce cuprind elevi foarte diferit dotaţi, evident nu corespunde acestei cerinţe. Dacă învăţătorul ar vrea să ţină seamă de capacitatea tuturor elevilor săi, n'ar puteà s'o facă. Pentrucă ori se orientează după media intelectuală a celor mulţi şi atunci cei superior înzestraţi se plictisesc şi inteligenţa lor lâncezeşte, pentrucă este pusă la o muncă prea uşoară; ori merge într'un tempo mai repede şi atunci cei slab înzestraţi, neputând să ţină pas cu ceilalţi elevi, se descurajează şi nu mai lucrează nici atât cât ar fi putut lucrà.

Se impune deci o altă organizare şcolară, în virtutea căreia **elevii să fie împărţiţi în clase** nu după etatea cronologică, ci **după capacitate**. In chipul acesta s'ar ajunge la sistemul claselor paralele. Acest sistem însă s'ar puteà pune în aplicare numai la şcoalele cu efective mari de elevi. Pentru celelalte şcoale s'ar puteà aplicà sistemul concentrărli elevilor de aceeaşi categorie mintală în aceeaşi şcoală, cu condiţia ca concentrarea să

[1]) L. Rusu, Selecţia copiilor dotaţi, pag. 215—216.

nu se facă pe o rază prea mare. Astfel în locul tipului unic al şcoalei noastre de astăzi, vor trebui create mai multe tipuri de şcoală potrivite diferitelor categorii de elevi.

In conformitate cu legea variaţiei biologice a lui Galton şi cu rezultatele obţinute prin alte cercetări ulterioare privitoare la distribuţia inteligenţii, orice populaţie şcolară neselecţionată cuprinde aproximativ 60% normali, 20% subnormali şi 20% supranormali.[1]) In consecinţă, ca să se ţină seamă de această clasificaţie riguros ştiinţifică, întemeiată pe realitate, vor trebui înfiinţate 3 tipuri de şcoală primară: *pentru normali, pentru subnormali* şi *pentru supranormali.* Elevii vor fi distribuiţi în cele 3 tipuri de şcoală, după ce mai înainte li s'a determinat coeficientul intelectual prin testele pentru măsurarea inteligenţii. Pentru fiecare tip de şcoală se vor aplică programe şi metode deosebite, potrivite gradului de înzestrare nativă a elevilor. Cu alte cuvinte, alta va fi programa pentru şcoalele de subnormali, alta pentru cele de normali şi iarăş alta pentru cele de supranormali. La fel şi metodele.

Şi acum ne întrebăm: Oare acest minim de individualizare a învăţământului se poate realiză *astăzi* în şcoalele noastre? Referindu-ne din nou la specificitatea realităţilor noastre, trebue să recunoaştem că individualizarea învăţământului nostru *în mare parte* este o problemă a viitorului. Mai întâiu trebue să ne convingem noi înşine, dăscălimea, de necesitatea adoptării acestui principiu. Cum am puteà luptà cu sorţi de isbândă pentru o idee de care noi înşine n'am fi sincer convinşi?! După ce ne-am convins noi, mai e nevoe să convingem şi pe toţi acei factori a căror acţiune poate influenţà în mod hotărîtor soarta acestei reforme. Trecând şi peste acest obstacol, mai intră în socoteală veşnicele piedeci de natură economică, cari însă, pe lângă bunăvoinţă şi dreaptă înţelegere a intereselor noastre naţionale, n'ar fi nişte obstacole de neînlăturat. Şi atunci s'ar ajunge cu timpul să se generalizeze în întreaga ţara individualizarea învăţământului. Dar pentru aceasta, cum spusei, mai trebue timp.

Totuşi, ceva s'ar puteà face chiar astăzi în această direcţie. In centrele populate, cari au mai multe şcoli, precum şi acolo unde mai multe localităţi sunt aşezate în nemijlocită apropiere unele de altele, actualele şcoli primare de tip unic să fie trans-

[1]) Fl. Ştefănescu Goangă, Selecţiunea capacităţilor şi orientarea profesională, p. 12.

formate unele în şcoale pentru *subnormali*, altele în şcoale pentru *normali* şi iarăş altele în şcoale pentru *supranormali*[1]), proporţional cu numărul fiecărei categorii de elevi. La şcoalele cu efective mari de elevi, problema s'ar puteà rezolvì şi mai simplu: Elevii n'ar mai fi distribuiţi de ex. în cl. I/a, I/b, I/c la întâmplare, ci ar fi selecţionaţi şi grupaţi după gradul de inteligenţă, aşà că în fiecare clasă să fie numai elevi de aceeaşi categorie mintală.

Să luăm, de pildă, Aradul. Avem aici un mare număr de şcoale primare, cari din pricina actualei organizaţii au clase foarte amestecate, cuprinzând deavalma elevi din toate cele trei categorii: normali, subnormali şi supranormali, supuşi toţi aceluiaş tratament uniform şi aceleaşi programe unice. Rezultatul nu poate fi altul decât cel constatat prin experimentele lui Moede. Cei înzestraţi fac programa. de bine de rău, dar în orice caz ei sunt mult mai puţin activi şi rezultatul muncii lor este mult mai mic decât dacă n'ar fi fost contrabalansaţi în avântul lor firesc de către restul mediocrilor si submediocrilor. Mediocrii, la rândul lor, abià pot urmări dela distanţă pe cei dintâi şi de regulă rămân cu educaţia defectuoasă. Se ştie doar'că programa noastră este supraîncărcată şi alcătuită aşà ca şi când s'ar adresa unei singure categorii de şcolari, egal de capacitaţi şi anume celor superior înzestraţi. In sfârşit subnormalii în majoritatea cazurilor nu profită nimic de calitatea lor de şcolari. Ei se descurajează dela primele lecţii şi şcoala nu reuşeşte să pună în lucrare nici puţina lor înzestrare câtă le-a hărăzit-o natura. Din pricina acestei anomalii datorită sistemului nostru de educaţie, învăţătorii sunt constrânşi ori să lase repetenţi mai mult de jumătate din elevi, ori să dea note de trecere pe nemeritate.

Altele ar fi posibilităţile de muncă spornică dacă fiecare clasă ar cuprinde numai elevi apropiaţi din punct de vedere al înzestrării native. In scopul acesta se impune *sistemul concentrării şi grupării elevilor pe categorii mintale*, cum am spus mai înainte. Astfel s'ar puteà luà în combinaţie o anumită parte a oraşului, cuprinzând un număr corespunzător de şcoale. Să luăm. de pildă, şcoalele primare No. 1, 2, 3 şi 4 din Arad. Aceste 4 şcoli împreună au în total 16 clase. Din aceste 16 clase — ţi-

[1]) Bineînţeles, aceste numiri rămân strict confidenţiale, pentru a se evita orice susceptibilităţi.

nând seamă de curba de distribuţie a inteligenţii — 4 clase (I-II-III-IV) ar fi destinate subnormalilor; tot astfel 4 clase supranormalilor; iar 8 clase (I-II-III-IV cu efective duble) normalilor. Şcoalele primare No. 1 şi 2, de pildă, ar puteà fi una pentru supranormali, iar cealaltă pentru subnormali, bine înţeles amândouà pierzându-şi caracterul actual şi devenind şcoli mixte; pe când şcoalele No. 3 şi 4 ar fi destinate normalilor. Sau invers, nu importă. S'ar puteà şi aşà ca la aceeaşi şcoală să se primiască elevi amestecaţi, cari însă vor fi puşi în *clase paralele deosebite.* In cazul acesta la o şcoală vor fi numai unele clase (nu cursul complect), iar celelalte la alta. Etc. Amănuntele se pot aranjà în diferite chipuri, potrivit situaţiei. Lucrul principal este ca elevii să fie împărţiţi în clase după capacitate. Şi încă ceva: La clasele de subnormali să se aplice învăţătorii cei mai buni şi cei mai perseverenţi.

Celelalte şcoale din oraş ar fi concentrate la fel, ţinând seamă de apropierea lor una de alta.

Din această nouà împărţire n'ar rezultà absolut nici o cheltuială în plus peste cele actuale, numărul posturilor şi sălilor de clasă rămânând neschimbat. Numai pentru unii copii ar fi un mic neajuns: cei ce întâmplător şi-ar aveà locuinţa departe de şcoala la care trebue să urmeze, ar aveà de făcut un drum mai lung decât de obiceiu. Insă această consideraţie de comoditate privind un număr mic de copii, nu poate intra în socoteală când e vorba de a se face o înlesnire de ordin mai înalt în interesul general al învăţământului.

Iată deci că nu este asà de extraordinar de greu să începem a aplicà chiar de pe acum, cel puţin în parte, acest deziderat al pedagogiei moderne. In scopul acesta deocamdată este suficient să ne dăm cât de cât silinţa de a ne descătuşà din carapacea tradiţionalului nostru conservativism, care ne face să primim atât de greu înoirile de orice fel şi să ne menţinem mai bucuros în ceeace am apucat din bătrâni. (Această din urmà observaţie nu însemnează că trebue să primim fără discernământ toate novaţiunile. Insă principiul individualizării învăţământului, accentuăm, nu este o născocire a aşa numitei mode pedagogice, ci — cum am spus — este un principiu ştiinţific întemeiat pe realitate. Trebue să facem această deosebire între moda uşuratică şi între munca ştiinţifică).

*

Dar singură organizarea şcolară după criteriul categoriilor

mintale nu este suficientă pentru a realiză individualizarea învăţământului. Prin această organizare vom ajunge să avem în locul claselor amestecate clase mai puţin heterogene, dar nu complet omogene. Deosebirile individuale vor fi mai mici, dar nu vor lipsi de tot niciodată. Pentru acest motiv nici în astfel de clase elevii nu pot fi supuşi toţi aceluiaş tratament uniform.

Datoria învăţătorului este, ca mai întâiu prin cele două mijloace de investigaţie psihologică, *testul* şi *observaţia*, **să studieze individualitatea fiecărui elev** în parte[1]; iar după ce-şi cunoaşte toţi elevii, **să procedeze faţă de fiecare elev potrivit individualităţii acestuia.** De ex: Un elev cu o putere de pătrundere mai rapidă, nu are nevoie de multe explicaţii pentru înţelegerea unui lucru. Altul, cu o inteligenţă poate egală în grad dar cu o receptivitate târzielnică, reclamă mai multă stăruinţă asupra aceluiaşi lucru. Unii au mai multă putere de concentrare; alţii dimpotrivă sunt veşnic distraţi şi superficiali, având mereu nevoe de a fi stimulaţi. Unii sunt foarte impresionabili, reclamând un tratament extrem de delicat; alţii nu se impresionează nici când sunt trataţi cu cea mai mare severitate. Un elev manifestă mai mult interes şi înclinare pentru un fel de activitate, sau pentru un fel de cunoştinţe; altul pentru altfel. Şi aşa mai departe. Evident că învăţătorul în orice situaţie dată trebue să ia o atitudine corespunzătoare.

Activând facultăţile elevului în direcţia interesului şi înzestrării sale native, prin aceasta îi desvoltăm individualitatea până la cel mai înalt grad posibil. Iar **desvoltarea individualităţii până la cel mai înalt grad posibil şi încoronarea acestei opere prin formarea personalităţii este ţinta supremă a educaţiei.**

Aici se deosebeşte sistemul de educaţie individualist de toate cele anterioare. Până aci scopul educaţiei erà *să niveleze*, de aci înainte va fi *să diferenţieze*. Până aci se aveà în vedere *un*

[1]) Pentru înlesnirea acestei muncì, am întocmit un „carnet de observaţiuni pedagogice şi notarea elevului". Redacţia.

tip abstract de om general şi după acest model se căută a se fasonà toate sufletele tinerelor vlăstare umane. In chipul acesta *se urmăreà suprimarea oricărei originalităţi care ieşià din nota comună*, adecă se urmărià *suprimarea deosebirilor individuale şi constrângerea individului de a se pierde în tiparul comun*, în massa anonimă a mulţimii, ca un strop de apă într'un ocean. *Educaţia individualistă, dimpotrivă, îşi propune să ajute pe fiecare individ să se desvolte cât mai mult posibil în direcţia înclinărilor sale individuale*, pentru a-l face cât mai productiv şi util lui însuşi şi societăţii. Educaţia veche nivelatoare a crescut **automaţi**; educaţia individualistă **creşte personalităţi!** Rămâne la alegerea noastră să urmăm într'o direcţie sau în cealaltă.

Dar, repetăm înc'odată, în clase mai mult ori mai puţin populate numai aşà se poate face educaţie individualistă şi activistă, adecă se poate studià şi desvoltà suficient individualitatea fiecărui elev, dacă clasele sunt relativ *omogene* şi dacă *numărul elevilor nu este prea mare*. In *clase suprapopulate şi neselecţionate*, cu elevi prea deosebiţi, faţă de cari trebuesc aplicate mijloace educative extrem de variate, şi *cu programe supraîncărcate*, cu alte cuvinte exact în condiţiile în cari lucrează şcoala noastră astăzi, *nu se poate face aproape de loc nici individualism, nici activism*. De acest fapt trebue să ţină seamă toţi ceice doresc să înlesniască succesul muncii şcolare.

*

Rezumând cele spuse, reţinem următoarele:

Pentru aplicarea principiului individualist în şcoalele noastre, sunt necesare 2 lucruri foarte importante: 1) Este necesară o *altă organizare şcolară* decât cea actuală, urmând **să avem şcoli sau clase paralele, cu programe deosebite, pentru normali, subnormali şi supranormali.** 2) Este necesar ca **fiecare educator să studieze individualitatea elevilor săi** (ceeace implică cunoaşterea metodelor de cercetare) şi apoi să caute **să şi potrivească educaţia pe măsura acestei individualităţi.**

Numai în chipul acesta şcoala noastră va puteà da rezultatele cari se aşteaptă dela o **educaţie raţională.**

Ioan Cădariu

CURTE DE MODEL CU PASERI DOMESTICE.

— IN CADRELE SCOALEI PRIMARE —

Ideea, ce se va desfăşura în acest articol nu este nouă: Numeroase şcoli primare din Olanda, Danemarca, Germania şi-au înfiinţat deja asemenea curţi de pasări, pentru demonstrare:

Părerea unor colegi în aceasta direcţie a fost de multe ori defavorabilă cauzei: Cea mai deasă obiecţiune, a fost un simplu reproş din gura colegilor mei. Apoi ce să mai facă învăţătorul? N'are el destul lucru cu corurile bisericeşti, Societatea tinerimei, etc. Să se mai încarce şi cu afacerile acestea agricole?

După părerea mea este de absolută necesitate ca materialul de învăţământ să fie în strânsă legătură cu împrejurările şcoalei, cu ocupaţia localnicilor, deci şi cu cea a părinţilor elevilor. In această ordine de idei, şcoala primară are chemarea să dea în primul rând o atenţie covârşitoare domeniului agriculturii. Pe lângă o grădină şcolară, o curte de model cu paseri va trebui să aibă rolul său primordial. Intregul aparat şcolar cu obiectele sale ca Aritmetica, Gospodărie, Economie, Ştiinţe Naturale, etc. etc. poate fi înviorat printr'o asemenea curte de paseri. Din punct de vedere educativ va avea un deosebit rol, în ceeace priveşte deşteptarea iubirii faţă de animale prin faptul, că elevul urmează să îngrijască aceste mici fiinţe drăgălaşe. Afară de folosul etic nu trebuie să uităm nici partea materială, căci în modul acesta distractiv se poate realiza şi un frumos venit pentru şcoală şi învăţători. La tot cazul, începutul este greu. Dar cu bunăvoinţă şi un puţin simţ practic se pot realiza toate. Cu mijloace foarte simple şi jertfe băneşti de tot neînsemnate se poate porni la muncă. (Eventual se solicită şcolarii să facă o colectă în clasă de câte 1 Leu sau 50 bani de elev [1]).

E recomandabil, ca să se cumpere ouă dela un crescător de încredere, sau un cocoş şi vre-o 2—3 găini de rasă bună. Investiri mai noi nu se vor face, decât după ce se va putea constata un venit net. Detaliile se pot afla în orice manual de specialitate sau revistă de specialitate. Aşa, că la tot cazul unele

[1]) Pentru colectare credem că e necesară aprobarea din partea superiorităţilor şcolare. **R.**

cunoştinţe technice şi teoretice trebuie învăţate înainte de a se trece la iucru. N'ar fi rău ca şi Statul, sau Camerile de agricultură să aranjeze cursuri de specialitate în aceasta direcţie. Cu ocaziunea cercurilor culturale am invitat pe colegii mei, ca să-mi viziteze curtea mea de paseri şi cu această ocazie am putut constata că interesul general faţă de acesta ideie a progresat deja foarte mult.

La 13 Decemvrie, 1931 am aranjat o expoziţie de paseri de curte.

La această expoziţie au luat parte elevii mei cu animalele îngrijite de ei şi crescătorii particulari din împrejurimea comunei Sfânta Ana. Ar fi de recomandat ca să se aranjeze şi în celelalte comune şi sate asemenea expoziţii, căci s'a putut constata cu deplină satisfacţie, că această expoziţie avea o influenţă atât de puternică asupra cultivatorilor săteni, ce n'o putem realiza cu zeci şi sute de cuvântări şi predări fără demonstraţie.

Mai ales astăzi ar fi foarte la loc, ca învăţătorii să se ocupe cu aceasta crescătorie, deoarece pe lângă partea distractivă, trebue să recunoaştem că are şi o parte materială foarte apreciabilă pentru noi învăţătorii, căci pot să afirm că de foarte multe ori m'a scos din nevoi, când am fost strâmtorat materialiceşte. Deci este util şi moraliceşte şi folositor în sensul practic, căci este absolut rentabil.

BILLO ADAM
înv. de Stat în Sfânta Ana.

Din trecutul şcoalei normale de băieţi din Arad[1].

I.

Dacă e vorba să se formeze o icoană despre Aradul de altădată, atunci această icoană n'ar fi completă fără a se vorbi despre şcoala normală de băieţi vechea „Preparandie", deoarece pentru Aradul de altădată, şcoala aceasta a fost totul. In oricare domeniu al manifestărilor noastre din trecut, — naţional, religios şi politic — voim să cercetăm, firul lor ne conduce la vechea „Preparandie". Am putea zice cu drept cuvânt că „tot ce s'a făcut, printr'însa s'a făcut şi în afară de dânsa nimic nu s'a făcut ce s'a făcut". Acest adevăr îl confirmă şi isto-

[1]) Conferinţă ţinută la 24 Februarie 1930 la Liceul „Moise Nicoară" în ciclul de conferinţe „Aradul de altădată" organizate de dir. liceului Dl. A. Crişan.

ricul A. Papiu Ilarian, când spune: „Cultura Românilor din Ungaria are de a se mulţumi Preparandiei din Arad şi Zeloşilor ei profesori"

Această icoană a Aradului de odinioară voiu s'o întregesc prin interpretarea câtorva pagini, ce s'au scris despre această şcoală. Nu voiu face istoricul ei. Acesta poate fi citit în valoroasa lucrare: „Istoria şcoalei normale şi a institutului teologic român," scrisă de fostul ei Director, Dl. Dr. Teodor Botiş. [2]).

Nu voiu înfăţişa nici întreaga ei activitate, pentrucă „a arătà numai condiţiile de întrupare ale acestei şcoli, înseamnă a desfăşura cea mai însemnată şi totodată cea mai grea parte a istoriei culturale a Românilor dela noi în secolul XVIII şi începutul sec. XIX; pentru aceea ziua de 3—15 Noemvrie 1812 — ziua inaugurării — a fost considerată ca cea mai însemnată şi mai măreaţă în istoria culturală a Românilor din părţile acestea".

Iată ce spune în cuvântarea sa, rostită cu ocazia deschiderii acestei şcoli, episcopul sârb P. Avacumovici: — Episcopul Românilor de atunci: —

„Astăzi se începe şcoalele preparanşilor, astăzi este ziua de prăsnuire a neamului nostru, pentrucă astăzi începutul închipuirii, norocirii şi fericirii norodului şi iubiţilor următorilor noştri se începe".

Aspiraţiunile neamului aveau garanţia că se vor realiza, pentrucă Impăratul numi ca profesori la acest institut de cultură românească pe cei mai luminaţi bărbaţi din sânul neamului nostru:

1. Prea cinstitul Domn Dimitrie Ţichindeal, parohul Becicherecului mic, profesor de învăţătura legii, carele cuvântul lui Dumnezeu precum în şcoală aşa şi de faţă în biserică propovăduleşte.

2. Ion Mihuţ, al pedagogiei, metodicei şi al istoriei ţării ungureşti profesor.

3. Iosif Iorgovici, doctor al filosofiei, matezii şi geografiei profesor.

4. C. Diaconovici — Loga, cel dintâiu învăţător al şcoalei române din Pesta, al gramaticei româneşti, profesor.

Citez câteva aprecieri făcute la adresa acestei şcoli.

---

[2]) Toate citatele la cari nu amintesc nume, precum şi materialul pe care-l interpretez este luat din această lucrare.

„Ce a însemnat, în adevăr această şcoală pentru renaşterea noastră naţională o putem vedea numai din rezultatele faptice pe cari le a realizat pe terenul culturii şi conştiinţei naţionale a întregei regiuni, cât şi din aprecierile fără pereche de entuziaste ale unor oameni de valoare din trecutul nostru. Astfel d. e. Damaschin Bojânca care îşi închină cartea sa „Diregătoriul bunei creşteri spre îndreptarea multor părinţi şi bun folosul tinerimii române" apărută în 1836 la Buda, preparandiei din Arad, scrie la adresa acesteia următoarele cuvinte:

„Nemărginit ar trebui să fiu de aş sta a descrie folosul carele din Tine, Inclite Colegiu! se revarsă spre români. Ci ca să nu mă văd mult a fi cuvântat, zic: că precum eu aşa şi toată gînta română de acum cunoaşte: că Tu eşti fântâna luminării, Tu Tatăl cultivării, Tu îndemnătorul tinerimii române spre înalte ştiinţe, Tu alungătorul întunerecului, Tu răzvrătitorul fragedelor plante, Tu rumpătorul lanţelor de asuprit, Tu apărătorul, Tu scutitorul învăţăturilor, Tu viu exemplu de urmare a tot Poporului din carele unele comunităţi au şi supt zelul către cultură şi s'au însulfat cu spiritul (Duhul) adevăratei naţionalităţi, Tu dătătorul de caracter naţional al românilor, Tu cu un cuvânt mântuitorul şi scăpătorul de năcaz, Tu aducătorul bunei norociri româneşti" (Onisifor Ghibu: La Arad. Adevărul No. 12622 din 17 Febr. 1924).

Iar la 1862 fostul prefect român al judeţului Arad, Gheorghe Popa a zis: „Ah! Binecuvântată să fie preparandia aceasta!" De se vor căuta urmările ei în naţiune desfăşurate, *ar trebui ai noştri să o venereze ca pe un fel de paladiu. ca ceva sanctuar la care românii în toţi anii ca la o rugă ar trebui să concure*".

II.

Cred că nici nu mai e nevoie să aduc şi alte dovezi despre rolul ce l-a avut şcoala noastră în trecutul Românilor din aceste părţi.

Ci folosind bogatul izvor, lucrarea Dlui Botiş, voiu să arăt câteva pagini din trecutul şcoalei: Invăţământul şi disciplina, în lumina pedagogiei moderne. Numai astfel privită chestiunea învăţământului şi a disciplinei din vechea preparandie ne pune în adevărata ei valoare această şcoală şi pe conducătorii ei. Citite numai, fără respectarea acestui criteriu, aceste pagini uşor pot fi considerate ca banale, ori nişte începuturi de şcoală fără mare importanţă.

Dar trecutul acestei Şcoli merită să fie cunoscut nu numai din punct de vedere al Aradului de altădată, ci chiar şi din punct de vedere cultural-naţional si pedagogic general pentrucă, Preparandia noastră este prima şcoală superioară românească atât ca suflet cât şi ca limbă de predare, pe întreg teritorul locuit azi de Români. In Muntenia ştim că învăţământul superior românesc începe cu şcoala lui Gheorghe Lazăr înfiinţată la anul 1818. Despre starea culturală naţională din Moldova dela finea sec. XVIII ne putem informa din capitolul IV. al raportului Mitropolitului Stamati către Domnitor, pe care îl reproduce Dl Găvănescul dela Iaşi în Istoria pedagogiei. In acest capitol Mitropolitul Stamati vorbeşte despre dascălii „epistumurilor", adecă despre profesorii de ştiinţe, spunând că academia fără epistimuri este ca o casă fără ferești, dar ştiinţele nu se pot preda în limbile europeneşti franceză ori italiană ci numai în limba propriu zisă a ştiinţei în limba elină; de aceea şi dascălul epistimurilor trebue să fie elin. Numai de nevoie mare s'ar admite să se „paradisească" epistimurile în limba franceză. De limba maternă, de limba română nici vorbă (I. Găvănescul: Istoria pedagogiei).

Să nu ne închipuim însă o totală lipsă de cultură pe timpul acela în principatele române.

Era cultură, dar streină, greacă şi era la un nivel înalt chiar, căci nu rar se auziau laude de felul acesta „Pe când altădată Atena era reşedinţa muzelor, acum graţie lui Brâncoveanu, muzele s'au mutat la Bucureşti, căci aici s'au înfiinţat gimnazii pentru cultura Elinilor, Slavonilor si chiar a Valahilor cum ziceau profesorii Academiei Sf. Sava". (I. Găvănescul: Istoria pedagogiei)

Din punct de vedere pedagogic şcoala noastră are meritul, că pedagogia românească începe odată cu înfiinţarea ei.

„*Nici odată înainte de şcoala normală din Arad nu s'a vorbit la noi de educaţie în sensul propriu al cuvântului.* Cuvântul educaţie îl întâlnim pentru întâia oară în limba română în programa de învăţământ a preparandiei aradane din anul înfiinţării sale 1812. Aradul prin şcoala lui normală nu fu numai o binefacere nepreţuită pentru cultura neamului nostru întreg, ci şi *cel dintâi centru pedagogic românesc*". (Onisifor Ghibu: La Arad. Adevărul Nr. 12622 din 17 Febr. 1924).

III.

Pentru a avea un criteriu de apreciere a învăţământului des-

făşurat în şcoala noastră, vom cerceta, care este problema pedagogiei ca ştiinţă şi după aceia vom analiza programa de studii a şcoalei, să vedem întrucât ea a satisfăcut acestei cerinţe a pedagogiei:

Problema pedagogiei este, transmiterea culturei generaţiei de azi, celei de mâine, inspirându-i totodată şi datorinţa de a nizui fiecare generaţie următoare, să facă să prospereze cultura câştigată, respective moştenită.

Dar ce cultură se transmite? Sau mai bine zis, care parte din cultură să o transmită? Cultura materială sau cultura spirituală. In ultima analiză şi cultura materială este spirituală, vorbim de cultură materială, pentrucă productele ei modifică condiţiile materiale de viaţă. Aici grupăm tot ce se poate înţelege sub numele de Economie, la care se asociază apoi şi organizaţia socială (drept, politică). Culturii spirituale îi aparţin: religia, morala, arta şi ştiinţa.

Aceste ramuri ale culturii, în viaţa popoarelor au luat naştere deodată. In mersul evoluţiei lor însă s'a întâmplat, că odată unele, altădată altele erau mai intenzive. *Datoria pedagogiei este să înţeleagă rostul vremii şi să stabilească, care este acel ram al culturii, care trebue transmis generaţiei viitoare.*

Cunoscând problema pedagogiei, care este de a trasmite generaţiei viitoare acel ram al culturii, care este reclamat de spiritul vremii, să vedem prima programă a şcoalei noastre din anul înfiinţării sale 1812.

După arătarea lui D. Ţichindeal aceasta este următoarea:

1. Catehetica, adică învăţătura credinţei împreună cu tâlcurea Sfintei Scripturi a legei celei nouă şi a celei vechi adăugând şi învăţătura morală.

2. Cântarea bisericei.

3 Tipicul, adică îndreptarea pravilei şi ceremoniilor bisericei.

4. Pedagogia, adecă învăţătura pentru buna *educaţie* a pruncilor.

5. Metodica, adică modul învăţăturei.

6. Istoria ţării ungureşti.

7. Gramatica românească.

8. Conceptul, adică în limbi de multe feluri de scrisori ce sunt de lipsă în viaţa omenească.

9 Matezişul, adică învăţătura care cearcă subtile geometri-

eşti, adevăruri, la acestea se adaugă îndată aritmetica, adică ea cu numeri şi cea din cap.

10. Geografia ţării ungureşti, producturile naturei şi a manufacturilor, către acea Geografia a toatei Europa.

11. Limba Nemţească.

Analizând această programă, din ordinea în care sunt aşezate obiectele de învăţământ putem deduce importanţa ce li-se dedea. Locul de frunte îl ocupă religia cu morala, cantul bisericesc şi tipicul. Deci acestora li se da mai mare importanţă. Pentru ce? Pentru că e şcoala confesională şi ca atare, ar putea răspunde cineva, îi erau impuse la locul întâiu aceste obiecte. Dar nu este aşa. In timpul acesta şcoala nu era confesională. Era crăiască, înfiinţată din ordinul Impăratului Francisc I şi încredinţată agentului de curte Ştefan Uroş Nestorivici în calitate de consilier regesc şi inspector de şcoale, deci nu e confesională. Se înfiinţează însă *pentru poporul Român, aceasta a fost dorinţa expresă a împăratului*, iar faptul că la locul de frunte sunt aşezate religia şi morala, cantul şi tipicul, ne arată în mod evident că acestea, morala pe bază religioasă, formau ramura culturei reclamate de poporul român. Despre aceasta ne putem convinge şi din scriptul dela 4 August 1814 al agentului de curte, consilier regesc şi inspector de şcoale Nestorovici în care răspunzând conferinţei profesorale la raportul acesteia din 16 Iulie 1814 îsi exprimă displăcerea sa, că tinerimea nu mai desvoltă sârguinţă. Invită corpul profesorilor să cerceteze cauza acestui regres şi să afle mijloacele de îndreptare în deosebi în ce priveşte studiul dogmaticei, să-şi dea truda conferinţa, ca elevii să fie în clar cu necesitatea absolută şi condiţia sine qua non a acestui studiu, astfel ca nimeni, care n'a făcut nici un fel de progres sau foarte puţin în dogmele religiunii, nu poate fi aplicat de învăţător, pentrucă tinerimea şcoalelor triviale, care va fi încredinţată, nu peste mult, conducerii lor, va trebui instruită cu cea mai mare pricepere în cunoaşterea adevăratei religiuni creştine, ceeace nu se poate spera dela un învăţător neînvăţat şi nestiutor.

Prin urmare din cele premerse reţinem în mod foarte clar două lucruri, 1. Că pedagogia desfăşurată în şcoala noastră chiar la începutul ei, a fost o pedagogie conştientă de problema sa, dând poporului românesc acea parte a culturii, care îi trebuia, care corespundea spiritului vremii. 2 Că în privinţa culturală

poporul român în acele vremuri reclama pentru fericirea sa, morală pe bază religioasă.

Am zis însă mai înainte că în evoluţia culturei se întâmplă că uneori se desvoltă mai intensiv unele ramuri, altădată altele şi nu la toate popoarele la fel, şi în acelaş timp. Pe de o parte, pentru a proba această afirmare, iar pe de altă parte, pentru a avea iarăş o bază solidă la aprecierea, respective la motivarea schimbării şi a desvoltării programei dela 1812 a şcoalei noastre, să facem o privire sumară asupra desvoltării curentelor culturale în apusul Europei.

„In sec. al 15-lea s'au accentuat, luptând pentru cucerirea şcoalelor două curente: a) Curentul spiritului religios, al doctrinei creştineşti, b) Curentul umanist clasic cu studiul literaturilor şi limbilor: latină şi greacă.

In urma strălucirii ştiinţelor, în sec. al 17-lea, şi 'n urma trezirii la viaţă a limbilor şi literaturilor naţionale, se naşte un nou curent, curentul realist. Luând fiinţă noul curent, realist, ca în orice vietate se naşte în el şi tendinţa de a trăi, de a-şi prelungi viaţa. Şi cum viaţa înseamnă luptă, deodată cu el se naşte şi rivalitatea între el, curentul realist şi între curentul umanist. Care din cele două, alături de cel religos, să cucerească şcoala şi prin ea posibilitatea de a se menţine şi transmite generaţiilor viitoare. Rivalitatea între acestea două curente se începe în Franţa între doi scriitori Boileau şi Peraul, contimporani ai regelui soare, Ludovic al XIV.

Cel din urmă glorifică literatura modernă, iar cel dintâi o zeflemizează apărând cultura umanistă.

De aici lupta trece în Germania continuându-se pe terenul pedagogic. Thomasius este primul prof. german, care ţine cursurile în limba Germană la universitatea din Lipsca, nu în limba latină. Ba începe totodată a pleda contra culturii clasice demostrând, că spre a fi învăţat nu e absolut necesar să-ţi faci cultura în limba latină, ba nici măcar să înveţi latineşte. Ca rezultat a acestor lupte avem noile şcoli numite „Academii pentru cavaleri", în cari locul de căpetenie îl ocupă ştiinţele reale, limbile moderne şi dexteritătile, iar limba latină este pusă la urmă de tot şi numai în mod facultativ. (I. Găvănescu: Ist. pedogogiei).

Lupta dintre aceste două curente, umanist si realist nu s'a terminat nici până azi. In Franţa, prima reformă a învăţământului după războiu s'a făcut la anul 1923 de ministrul Birard *ins-*

tăiând liceul unitar cu caracter clasicist, la 1924 ministrul François modifică reforma dela 1923 revenind la sistemul bifurcat secţia clasică şi modernă[1]). La noi în locul liceului realist, modern şi clasic, ultima reformă a Dlui Angelescu: întroduce liceul unitar, aşa cum îl avem astăzi. După cum vedem, aceste două „curente pedagogice culturale luptă să cucerească lumea şcolară, lumea instituţiilor sociale de educaţie, în care intră spiritul fraged al omului spre a lua o formă mai ideală. Şcoala de cultură generală până la universitate, împreună cu ea, se dă când de partea unui curent, când de partea celuilalt, când amândurora". (I. Găvănescu: Istoria pedagogiei).

Anticipând aceste documente istorice, să vedem cum se comportă şcoala noastră faţă de acele două curente, acăror luptă se întindea mereu înspre ea. In urma acestei lupte pentru supremaţie a acestor două curente, se schimbă programa religioasă-umanistă a şcoalei noastre dela 1812 întroducându-se în anul 1822 o ramură a ştiinţelor reale: „Cultivarea vermilor de mătase" iar la a. 1831 Economia rurală şi Istoria naturală, cărora până aci nu li-s'a dat nici o importanţă. Acum se simte necesitatea acestor materii; iar întroducerea lor să cerea să se facă în locul tipicului, care s'ar puteà predà în mod practic. Precum vedem, tipicul face loc Economiei rurale. Această acomodare însă este numai principială, realizându-se abià la 1902 când se sistemizează pentru prima oară catedra de ştiinţele naturale. Până aci s'o fi făcut ceva pe acest teren, deoarece se aminteşte că în anul şcolar 1816—17 un anume Vasilie Bolici se oferă la locuile mai înalte a propune gratuit Istoria naturală şi *antropologia*. Cu toatecă ofertul lui Bolici s'a primit, despre activitatea lui la institutul nostru nu aflăm urmă. Pe măsură ce atenţia lumii se îndreaptă asupra curentului realist, aşa se întregeşte cu câte o nouă ramură programa şcoalei noastre.

„Prima dexteritate a cărei necesitate e simţită şi recomandată spre întroducere la anul 1847 este caligrafia, dar nici aceasta nu poate fi întrodusă acum, din cauza, că pe vremea aceea nu există în Arad un asemenea profesor.

„Cu Inceperea anului şcolar 1853—54 conferinţa profesorală, în cadrul unui raport, arată o nouă grupare a materiei de învăţământ, *care se corespundă necesităţilor vremii*, care grupare

[1]) Revista generală a învăţământului.

Minrsterul o aprobă cu unele observaţiuni, mai ales la numărul orelor, precum şi la aceea că lipseşte caligrafia şi întrebând corpul profesoral că n'ar fi necesară şi propunerea desemnului?".

„In urma noilor modificări la anul 1857—58 în preparandia noastră se predau următoarele materii:

1. Studiul religiunii.
2. Pedagogie şi Metodică.
3. Limba română ortogr. şi stil.
4. Limba germană.
5. Cetirea şi scrierea maghiară.
6. Limba sărbească.
7. Aritmetica.
8. Desemn şi geometrie.
9. Istoria imperiului austriac.
10. Economia.
11. Caligrafia.
12. Cânt bis. şi tipic.
13 Muzica vocală pe note".

Această programă se întregeşte în anul şcolar 1867—1868 cu „stupăritul," iar în anul şcolar 1868—69, *„când institutul ajunge sub jurisdicţiunea consistorului din Arad cu* următoarele *studii:*

1. Geografia patriei şi cea generală.
2. Istoria patriei şi cea universală.
3. Ştiinţele naturale.
4 Fizica.
5. Constituţia patriei şi a bisericei.
6 Gimnastica".

Apoi la 1877 şi Chimia, la 1875—76 Horticultura, iar la 1906 se introduce Lucrul manual, Slöid, în locul Industriei de casă, ce se întrodusese la 1877.

La 1892 se înfiinţează şcoala de aplicaţie.

Iată deci la sfârşitul anului şcolar 1877—78 avem o programă completă, adaptată succesiv cerinţelor vremii, cari au trecut peste poporul român; iar în anul 1906 prin introducerea Slöidului şcoala noastră satisface şi ultimei cerinţe pedagogice, de a contrabalansa unilateralitatea muncii intelectualiste prin munca fizică, care încearcă tot mai mult să pătrundă în şcoala modernă.

Adaptată fiind astfel programa pedagogiei contimporane,

„corpul profesoral îşi îndreaptă privirile sale asupra metodului de predare, aceasta în urma convingerii la care se ajunsese, că surmenajul nu e chestie de programă, ci de metod, şi în direcţia aceasta se porni un curent de îmbunătăţire, anume în locul aşa numitei dare de lecţii — de aici până aici — şi de prelegeri ex catedra, se introduse o procedare mai pedagogică, prin faptul că materia se prelucră de profesor în orele de lecţiuni, dimpreună cu elevii, prin ce aceştia îşi însuşesc materia în părţile ei esenţiale în clasă, iar munca de acasă se mărgineşte la aprofundarea şi aplicarea lecţiunilor învăţate în şcoală. Prin acest metod se intenţionează că în el să se oglindeze metodul şcoalei primare, metoda activă, care este una din principalele probleme a pedagogiei moderne".

Iată deci şcoala noastră, ca martoră a luptelor culturale ce se dau pe vremea aceea în apusul Europei. Ea însă nu rămâne ca o simplă spectatoră în faţa acestor curente, ci participă însăşi la această luptă, prinzând din ea rezultatele care se remarcau, pentru a le preface în tezaur sufletesc pe seama poporului român. Adică în privinţa învăţământului alege dintre diferitele ramuri ale culturii, pe acelea care se impuneau şi le suscepe în programa sa, pentru a le transmite poporului român, iar în privinţa metodului prin intenţiile de îmbunătăţiri sulevate ne lasă se întrezărim în ele metoda activă de astăzi.

(Va urma).

Teodor Mariş
profesor

DIVERSE.

Norme de numire la şcoalele de aplicaţie. Ministerul instrucţiunii a dat o decizie prin care arată că învăţătorii şcoalelor de aplicaţie se recrutează dintre învăţători cu 3 ani de funcţionare, prin concurs ţinut la fiecare şcoală normală

Concursul se ţine cu începere dela 15 Septembrie a. c. înaintea unei comisiuni formate din un profesor de pedagogie şi doi profesori, unul de partea literară şi altul de partea ştiinţifică, dintre profesorii şcoalei normale respective, numiţi de minister.

Profesorul de pedagogie este de drept preşedintele comisiei examinătoare.

Concursul va consta din trei probe: o probă scrisă, o probă orală şi o probă practică. Subiectul probei scrise se fixează de minister; proba orală va consta din un examen colocviu din pedagogie în special şi din celelalte materii de învăţământ din programul şcoalei normale, literatură şi ştiinţe aplicate; proba practică va consta dintr'un subiect ce se va fixa de comisiune dat candidatului pentru pregătire cu o oră înainte de ţinerea lecţiunei practice.

Invăţătorii cari se prezintă la concurs trebuie :

a) Să aibă la examenul de capacitate cel puţin media 8.

b) Să aibă stagiul de cel puţin 3 ani la o şcoală primară şi să fie notaţi la toate inspecţiile cu calificativul cel puţin bine.

c) Să nu fi suferit nici o pedeapsă.

Inscrierea pentru concursul de admitere la şcolile de aplicaţie se fac direct la şcolile de aplicaţie, unde candidatul doreşte să candideze.

O rugăminte.

Fraţilor învăţători,

Comitetul Central al Asociaţiei învăţătorilor din Judeţul Arad, prin votul său, m'a distins cu onoarea alegându-mă de preşedinte. M'am supus votului cu gândul bun, de a mă face o punte de împăciuire între colegii mei iubiţi, pe cari, împrejurări neatârnătoare de ei, i-au divizat în tabere antagoniste, ceiace a contribuit în mare parte, că rezultatele activităţii Asociaţiunii noastre învăţătoreşti au lăsat mult de dorit. Aceste învrăjbiri pornându-mă pe gânduri, am zis: Oare Doamne, nu învăţătorii noştri, prin munca lor fără preget, desvoltând progrese, au trezit conştiinţa naţională la aşa grad, încât fiii neamului nostru cu drag şi-au jertfit viaţa, pentru granite ţării până la hotarele etnice? Ori dacă activitatea învăţătorului din trecut a ştiut creia martiri pentru înfăptuirea idealului visat de strămoşi, întreb: In timpurile de grea încercare, ce le trăim în prezent, nu i se incumbă învăţătorimei datorinţa de a acţiona masele pentru o trezire la o viaţă mai sănătoasă, mai normală? Da, zic eu, numai învăţătorimea de azi, care stă la un nivel cultural demn de laudă, are datorinţa — prin şcoală — de a scoate mulţimea din starea patologică, în care a căzut după războiu. Numai activitatea învăţătorimei va fi în stare să croiască o linie de muncă şi cruţare, azi, când cei de sub conducerea noastră au ajuns la disperare în urma crizei financiare, în care se sbate lumea întreagă.

Apostoli dela margini, fraţi colegi, apelez la nobleţa sufletelor voastre. Intronaţi armonia, începeţi o acţiune de refacere prin scrisul vostru, în discuţiile voastre — ori unde s'ar ivi — să fie aprinse de lumina înţelegiunei voastre. Revoluţionaţi lumea spre o ideologie de consolidare frăţească şi spre o abnegare în faţa neajunsurilor.

Adresându-mă vouă membrilor Asociaţiunii învăţătorilor din judeţul Arad, Vă rog cu insistenţă: Ridicaţi autoritatea şi prestigiul Asociaţiunii prin rezuinţele voastre sublime, pentrucă: A sosit timpul şi ora, azi mai mult ca niciodată, fiecare 'n ale sale, dar tot Românul la postul său.

Chişineu-Criş la 30 Iulie 1932.

Dimitrie Boariu
Preşedintele Asociaţiunei
Învăţătorilor din Jud. Arad.

Cărţi şi reviste.

D. Todoranu: *Psihologia temperamentului*, ed. Instit. de Psihologie al Universităţii din Cluj, 1932, preţul 100 Lei.

Lucrarea d-lui Todoranu are 3 părţi. In partea I autorul expune teoriile emise până acum asupra temperamentului.

In p. II arată rezultatele practice ale propriilor d-sale cercetări în această materie. Pentru diagnosticarea temperamentului autorul a întocmit o serie de teste, unele după autori streini, iar altele formulate de d-sa. Toate testele autorul le-a etalonat pe un număr însemnat de subiecţi. De altă parte autorul a întocmit şi un chestionar asupra temperamentului, pe care deasemeni l-a verificat prin proprie observaţie asupra subiecţilor, cari i-au fost elevi în cursul unui an. Chestionarul ar aveà menirea să serviască ca mijloc de control, în cazul când testele ar da rezultate dubioase. Sau invers. Având la îndemână două metode diferite, mai uşor se pot lămurì situaţiile neclare.

Autorul însă a stabilit pentru cele 2 metode 2 feluri de cotare diferite. Rezultatele testelor se cotează prin sistemul de clasificare numeric 1—10. Pentru rezultatele chestionarului însă sunt prevăzute numai 4 note. Pentru a se puteà face comparaţii precise între rezultatele obţinute prin cele două metode diferite aplicate asupra aceluiaş subiect, credem că ar fi fost poate mai practic să se stabiliască acelaş fel de cotare pentru amândouă metodele. In cazul acesta, comparându-se rezultatele se văd imediat eventualele nepotriviri şi deci se pot căutà cauzele lor.

In p. III sunt tratate probleme generale privind raportul dintre temperamenţi şi viaţa şcolară şi socială.

Lucrarea d-lui Todoranu, elaborată prin aceleaşi procedee riguros ştiinţifice, cari caracterizează toate lucrările făcute la Institutul de Psihologie din Cluj, are meritul de a fi contribuit la explorarea unui domeniu prea puţin cunoscut al Psihologiei.

C.

Viaţa Românească Nr. 9 şi 10. *Magda Sp. Popescu:* **Contribuţiuni la problema educaţiei nouă.**

Ecole des Roches.

Această faimoasă şcoală a fost creată de sociologul Dé nolins, după modelul colegiilor engleze. E aşezată în mijlocul unei proprietăţi de peste 50 ha. (cu teren agricol, fermă, pădure) un parc imens, în care sânt răspândite o serie de vile cochete, împodobite cu plante acăţătoare şi des-

părţite prin peluze şi straturi de flori. Nici gard împrejur, nici poartă, nici portar, — libertate completă de a circulà prin împrejurimi şi nici un fel de barieră faţă de restul vieţii.

— „Voind să formăm oameni, — spuneà un profesor al şcolii, noi vrem să desvoltăm personalităţile ce ne sunt încredinţate. Trebue aşa dar, să le lăsăm mai întâiu libertatea de expansiune, ca să le putem cunoaşte".

Toată viaţa şcoalei dela Roches este organizată aşà fel ca să fie o şcoală a vieţii celeilalte, a vieţii în care va intrà tânărul mai târziu.

— „Nu-i de-ajuns să-i învăţăm pe copii ce-i prin cărţi, spune Démolins. Trebue să-i învăţăm ce-i în viaţă şi ce este în realitate viaţa. Regimul actual este perfect adoptat scopului urmărit, acela de a formà perfecţi funcţionari, adică nişte oameni lispiţi de orice iniţiativă, deprinşi a se supune în mod pasiv, fără nici o judecată sau sentiment personal. Dar acest sistem nu mai corespunde vieţii moderne. Trebue să facem din copii un om întreg, capabil să înfrunte toate greutăţile vieţii. De aceea şcoala nu trebue să fie un mediu artificial, în care copiii să vină în contact cu viaţa decât prin cărţi. Ea trebue să fie o mică lume reală şi practică, care să înlesnească cât mai mult apropierea copilului de viaţă şi de realitatea lucrurilor. Nu-i mare ispravă să propovăduesti oamenilor ce trebue să facă; dar e mare lucru să-i pui în împrejurări, cari să le uşureze punerea în practică a celor ce li se propovăduesc.

Urmând a desvoltà în primul rând iniţiativa, voinţa, independenţa de acţiune, şcoala dela Roches este încredinţată elevilor, este bunul lor. Ei au toată răspunderea, nu numai în ce priveşte ordinea şi curăţenia, dar şi în ce priveşte moralitatea, căci educaţia morală se face tot cu ajutorul elevilor. Acolo, ca şi în Anglia, nimeni nu minte şi nici nu e nevoe să mintă, caci nu sunt spionaţi. Şi afară de asta, dacă un băiat ar minţi, ar trebui să părăsească şcoala, căci ceilalţi băeţi l-ar întoarce spatele. Când un profesor întreabă cine a făcut cutare greşală, vinovatul se ridică şi se denunţă singur.

Cele mai mici detalii ale acestei educaţii sunt combinate aşà, ca să dea copiilor, chiar celor mai mici, simţirea clară că sunt oameni. Astfel aceşti copii, totdeauna trataţi ca oameni, devin în adevăr şi în scurt timp oameni. Fiind luaţi în serios, se iau şi ei în serios şi se poartă ca cei mari. Dar oameni trebue să fie în primul rând aceşti profesori camarazi dela Ecole de Roches şi dela toate şcoalele similare, pentru a se puteà achità conştiincios de misiunea lor aşà cum este înţeleasă acolo.

Iată ce spune unul din profesorii dela Roches despre viaţa din şcoala sa:

— „Elevii noştri sunt profund ataşaţi de şcoala lor. Ei o iubesc, fiindcă se simt fericiţi în ea. Dar fericirea aceasta n'-o face numai confortul

şi o viaţă relativ uşoară; o face încrederea ce li se arată, încurajarea neîncetată de a-şi desvoltă energia şi stăpânirea de sine, necontenit apel la conştiinţă; cu un cuvânt, cinstea ce li se face de a fi trataţi ca oameni. O face deasemenea comunitatea de viaţă cu bărbaţi şi femei. (la clasele mici sunt şi profesoare) cari nu se mulţumesc să le acorde numai câteva ore de clasă, ci trăesc împreună cu ei, duc viaţa lor, nu se gândesc decât la dânşii, nu muncesc decât pentru dânşii. O face mândria de a fi copiii profesorilor lor, posibilitatea de a deveni prietenii lor; o face, în sfârşit, convingerea că oricât de plăcută ar fi această educaţie ce li se dă, departe de a fi inutilă sau sterilă, ea îi pregăteşte direct şi bine pentru viaţa de mai târziu. Să facem oameni, iată dorinţa şi ambiţia noastră. Bucuriile şi fericirile pe cari le oferim copilului nu sunt decât un mijloc de a-l interesà şi a-l asocià la formarea caracterului său". Ecole de Roches a fost înfiinţată acum 40 de ani, într'o ţară foarte reacţionară faţă de tot ce-i nou. Ea a fost cu mult întrecută de alte şcoli din ţări mai accesibile ideilor noui, mai ales în ce priveşte învăţământul propriu zis.

Iată ce-a spus un American, după ce-a vizitat Ecole des Roches: „Şcoala dv. este în adevăr o şcoală nouă după amiază, cu programul ei de lucru manual şi de sporturi. Dimineaţa ea încă e o şcoală veche.

I. Mariescu.

INFORMAŢIUNI.

† **Ştefan Velovan** strălucitul nostru pedagog, a trecut la cele eterne în ziua de 26 Iulie a. c. în comuna Rusca Montană

A funcţionat ca profesor de pedagogie la Caransebeş, Bucureşti, C Lung (Muscel) şi Craiova aproape 50 de ani.

Lasă în urma sa mai multe lucrări pedagogice şi filosofice, cari vor mărturisi în veci puterea lui de creaţie în aceste domenii.

Ştefan Velovan, încă a fost unul din şirul cărturarilor Ardeleni, cari au trecut Carpaţii, pentru a se pune în serviciul întregului Neam românesc.

George Lazăr, trecând Carpaţii a dovedit, că şi în limba românească se poate face ştiinţă.

Ştefan Velovan trece Carpaţii la 1893, invitat de Tache Ionescu, într'un timp, când Şcoala primară era uitată, generaţia de atunci dând tot interesul întemeerii de Universităţi.

„*La o parte jobenul, când picioarele sunt goale*" striga generaţiei de atunci Ştefan Velovan. „*Voiu forma învăţători buni, şi-i voiu trimite în popor să propovăduiască cultura şi iubirea de patrie*" cu acest gând îşi începu activitatea în România liberă

Mândria de a fi fost elevii maestrului Velovan, a generaţiilor de dascăli crescuţi de dânsul şi mândria Şcoalei normale din Craiova, de a-i purta numele, confir-

mă că Ştefan Velovan a lucrat toată viaţa sa, condus de gândul ce şi-l formase după trecerea Carpaţilor. Eşind la pensie, s'a retras în comuna sa Rusca Montană, unde a trăit ca „un sfânt" — îmi spunea un fost elev de al lui — până când a fost chemat de Creatorul Tuturor.

A fost înmormântat Joi la 28 Iulie a c. în Caransebeş

Dorim ca sufletul celui care în această viaţă a lucrat atât de mult pentru nobilitarea sufletelor, să se odihnească în şirul aleşilor lui Dzeu; iar familiei întristate îi exprimăm condolenţele noastre.

Carnet de observaţiuni pedagogice şi notarea elevilor.

Dorind a veni în ajutorul colegilor în privinţa studiului copilului, despre a cărei importanţă şi modalitate vorbim în altă parte a revistei, am compus un carnet cu titlul de sus, care conţine principalele chestiuni, ce trebuesc studiate, pentru a putea avea o orientare asupra individualităţii copilului.

Carnetul va conţine şi indigetările necesare complectării lui precum şi modalităţile de a studia copiii. Este alcătuit pentru tot timpul şcolarităţii, 7 ani, pentru ca să se poată urmări evoluţia copilului.

Carnetul apare în editura Librăriei Concordia din Arad, care garantează o executare bună pe lângă un preţ convenabil. Carnetul apare pe ziua de' 1 Sept, aşa că la începutul anului şcolar poate fi procurat, deodată cu manualele.

Il recomandăm tuturor colegilor acest carnet, care la noi complectează un gol simţit de toţi educatorii cari vor să muncească conform poruncii vremurilor de azi. Teodor Mariş profesor, Sava Bărbătescu subrevizor şcolar şi Eugeniu Spinanţiu.

APEL.

Pentru a veni în ajutorul colegilor nevoiaşi, lăsaţi în mizerie, la bunul plac şi la dispreţul străinilor şi al cămătarilor, un grup de învăţători au lansat ideia înfiinţării unei bănci învăţătoresti judeţene, pe baza principiilor cooperatiste ale băncilor populare. Scopul şi roadele binefăcătoare a unei astfel de instrucţiuni, credem că sunt destul de cunoscute din partea colegilor. Nu le vom mai discuta. Urmează numai ca această instrucţiune să ia fiinţă, drept ce am decis ca în ziua de

10 SEPTEMVRIE 1932

Ora 9 a. m. să ne întrunim la casa noastră *„Casa învăţătorilor"* din Arad pentru a face formalităţile necesare cari sunt:

1. Semnarea statutelor şi a actului constitutiv, 2. Incasarea unei zecimi din acţiunele subscrise şi a taxei de înscriere.

3. Legalizarea şi autentificarea semnăturilor şi 4. Alegerea consiliului de administraţie şi a Comisiei de cenzori.

Grăbeşte-te! iubite colege, a participa la constituirea acestei bănci învăţătoreşti, care îţi va fi spre binele tău şi a familiei tale.

Fii condus de principiul, că numai prin noi înşine ne vom putea salva din situaţia mizeră în care ne-a împins situaţia financiară de azi prin neprimirea salariilor de luni de zile. Dacă cei 12 nenorociţi din Rochdale — în timpuri analoage — au fost

a stare a pune bază cooperației care azi predomină întreagă Anglia, arăta-te că ești mai superior acestor nefericiți muncitori săraci, dar cinstiți. Nu uita a te prezenta în ziua de

10 SEPTEMVRIE 1932

ra 9 la Casa Invățătorilor din Arad pentru a pune bază băncii Invățătorilor din județul Arad.

Una parte socială e de Lei 500 plus taxa de înscriere Lei 20.

La înscriere se va vărsa 50 lei de fiecare acție subscrisă plus taxa de înscriere.

Chișineu-Criș la 25 August 1932.

Dimitrie Boariu *Mircea C. Nonu.*

COMUNICĂRI OFICIALE.

REVIZORATUL ŞCOLAR ARAD.

25 August 1932.

No. 2636.

Circulară

Școlilor primare și școlilor de copii mici din jud. Arad.

Pentru începutul noului an școlar 1932/33 socotesc de folos să reamintesc membrilor corpului didactic dela școlile primare și dela școlile de copii mici din județul Arad următoarele dispoziții din *Regulament:*

Limba de predare a învățământului.

Art. 7, cere ca învățământul primar în școlile Statului să se predea în limba română.

In comunele cu populație de altă limbă decât limba română, învățământul se predă în limba populațiunii respective. In aceste școli, studiul limbii române este însă obligator *în numărul de ore stabilit de programa analitică.*

In școlile în cari limba română se predă ca studiu obligator, numărul orelor de lecțiuni pe săptămână se sporesc la 28 pentru clasele I și II și 30–32 pentru celelalte clase.

Inscrierea copiilor în școli.

Art. 27, și următoarele cer ca în zilele dela 1 până la 10 Septemvrie directorii școlilor primare și școlilor de copii mici să facă înștiințări prin anunțuri, prin autoritatea comunală și prin cuvântări potrivite pentru chemarea copiilor la școală. Părinții, tutorii, patronii, etc. cari înscriu copii pentru prima

oară la şcoală, sunt datori să se prezinte cu ei la direcţiunea şcoli circumscripţia respectivă spre a-i înscrie la şcoală. Copiii ne înscrişi de rinţi, tutori, etc. se înscriu din oficiu, după recensământ.

Inscrierile se fac de directori ajutaţi pe rând de învăţători şi învăţăto

Formarea catalo

Art. 39, cere ca până la 15 Septemvrie directorii şcolilor vor fa cataloagele definitive pe clase.

Inceperea cursu

Cursurile şcolilor primare şi ale şcolilor de copii mici încep, anul acc în conformitate cu art. 41, *la 15 Septemvrie*. Stăruim în a recomanda acestei zile să i se dea toată cinstea prin săvârşirea sfinţirii apei de pr respectiv în faţa părinţilor şi a elevilor şi prin ţinerea de cuvântări în să se îndrume părinţii a-şi trimite regulat copiii la şcoală.

Unde se întâmpină reavoinţă din partea părinţilor în trimiterea co la şcoală, să se aplice şi rigorile Regulamentului prevăzute în Art. 46, 48, 49, 50 şi 51. Atragem atenţiunea direcţiunilor asupra prevederilor 58 şi următoarelor în privinţa controlării încasării amenzilor ce s'ar da.

Procurarea cărţilor de ş

In ziua de 15 Sept. învăţătorii şi învăţătoarele, întruniţi în confer întocmesc lista de cărţile ce se vor folosi în şcoală în cursul anului (art. Lista se afişează pentru a fi cercetată de elevi şi părinţi lor Cărţile fi din cele aprobate de Minister. Anul acesta, prin excepţie şi din pric nefuncţionării comisiunii de examinarea manualelor didactice, se pot a duce manuale tipărite într'acest an şi neaprobate. Cărţile trebuesc procu neîntârziat, pentru a nu se întârzia cu începerea prelegerilor. Directorii căuta să arate părinţilor prevederile art. 73.

Gruparea elevilor pe cl

La şcolile unde funcţionează învăţământul complimentar, stăruim pretinde ca distribuţia claselor să se facă aşa ca în tot timpul anului care învăţător sau învăţătoare să fie ocupată la şcoală numărul de ore de art. 260.

Orariile şc

Orariul întrebuinţat este pe ziua întreagă: trei ore de dimine două ore după prânz, vara — 15 Martie până la 1 Noemvrie — de până la 11 şi dela 2 până la 4; iarna — 1 Noemvrie până la 15 Mar dela 9 până la 12 şi dela 2 până la 4 sau până la 4 şi jumătate. O se întocmeşte pentru şease zile din săptămână. Orariile se vor întocm

şi anii trecuţi, de Direcţiunile şcolare în primele zile după începerea cursurilor în conformitate cu art. 112 şi 105 şi se vor trimite spre aprobare Subrevizoratului şcolar.

In orariile şcolilor minoritare se vor indica precis *orele ocupate* cu studiul *limbei române:* cetirea, ex. memorizare, gramatica şi compunerea, cu *studiul istoriei, geografiei României şi dreptului* — ore cerute de regulament şi, de asemeni, se va *indica iarăşi precis orele ocupate cu studiul limbii de predare minoritară.*

Predarea studiului religiunii.

Art. 105, prevede că învăţământul religios şi moral este obligatoriu. Învăţământul religios şi moral se predă în localul şcolii, două ore pe săptămână după prânz în fiecare claşă de către eclesiasticii cultelor respective, cari sunt calificaţi şi au aprobarea Min. Instrucţiunii.

Direcţiunile respective supraveghează funcţionarea acestui învăţământ (acelaş articol).

Conducerea şcolarilor la biserică.

Art. 113, prevede ca Dumineca şi sărbătorile ţinute la şcoală, învăţătorii să conducă la biserică elevii de aceiaşi confesiune cu ei, spre a asista la serviciul divin şi a forma corul bisericesc. Lipsirea dela această îndatorire se va socoti ca absenţă nemotivată şi atrage pedepse. Stăruim în a atrage în mod deosebit atenţiunea învăţătorilor şi a învăţătoarelor asupra acestei îndatoriri şi legale şi morale.

Sava Bărbătescu
Subrevizor.

ROMÂNIA

COMITETUL ŞCOLAR JUDEŢEAN ARAD

No. 1288/1932 Arad, la 19 August 1932.

ONOR. Comitelelor Şcolare Rurale din Judeţul Arad. Primind rapoartele din partea multor Comitete şcolare rurale din judeţul Arad prin cari ni se arată că Administraţia Comunelor politice nu le pune la indemână cota de 14% pe anul curent şi nici sume din restanţele din anii trecuţi, pentru a putea să îngrijească de reparaţia, curăţirea localurilor de şcoală şi de procurarea lemnelor de foc pentru anul şcolar viitor, Comitetul nostru şcolar, în şedinţa dela 13 August 1932, a hotărât să intervină la Administraţia Judeţeană pentru a sili Primăriile să execute obligaţiile lor faţă de Comitete. In acest scop, o delegaţiune s'a prezentat Dlui Prefect al judeţului şi, după ce i-a arătat starea rea de lucruri din judeţ, i-a rugat să oblige Primăriile a vărsa fără întârziat sumele ce datorează Comitetelor. Domnul Prefect a asigurat delegaţiunea noastră că va obliga Primăriile să ia măsuri urgente ca să repare şi să curăţe localurile de şcoală să fie aprovizionate cu lemne de foc până la 15 Septemvrie a. c.

Domnul Administrator Financiar s'a oferit în aceiaşi şedinţă a Comitetului nos să silească pe Perceptorii Comunali să verse Comitetelor cota de 14% şi restanţe **neîntârziat** In acest scop i-am înaintat un tablou cu sumele ce au Comitetele primit dela Primării.

Vă aducem acestea la cunoştinţă pentru a stărui şi Dv. de autoritatea comu respectivă ca măsurile acestea să se execute aşa cum s'a dispus de Autoritatea jud ţeană. Veţi cere deci Primăriilor să Vă depună neîntârziat sumele trebuincioase şi înţelegere cu ele să luaţi măsuri de reparaţia şi curăţirea localurilor de şcoală şi a suri de procurarea lemnelor de foc, aşa ca la 15 Septemvrie a. c. şcolile să poa începe cursurile. Acolo unde Administraţia comunală nu voeşte să execute aceste obligaţiuni legale, Vă rugăm a ne raporta de urgenţă.

Ajutoare am împărţit Comitetelor mai lipsite de prevederi bugetare, în limita melor de cari şi noi dispunem. Nu mai avem, deocamdată, fonduri disponibile în cest scop.

Cu această ocazie, Serviciul medical al judeţului ne roagă să Vă atragem ţiunea ca la începutul anului să se facă desinfectarea localurilor de şcoală cu form ori **acid fenic**, să se spele scândurile din padiment **cu leşie de sodă** şi pereţii se văruiască **cu lapte de var.**

Socotim şi acest sfat bine venit şi vi-l aducem la cunoştinţă

Preşedinte, *Iulian Pagubă.* Secretar, *Sava Bărbătescu*

*

Srev. local de înv. Timişoara Nr. 11687 din 22. VIII. 1932. aduce la noşfinţă, că Ministerul a aprobat — Nr. 103.439 din 16 August — ca în Sept a. c. să se ţină un examen de lichidare pt. învăţătorii ajutori, cari pot dovedi cu că întrunesc condiţiile cerute de art. 122 din legea învăţământului primar.

Inscrierile la acest nxamen se fac prin Inspectoratele regionale până la 1 Sept Examenul va începe la 20 Septemvrie şi se va ţine în: Bucureşti, Iaşi şi Cluj. Nr Subrevizoratului: 2608 din 24 August 1932.

*

Serv. local de înv. Timişoara Nr. 11669 din 23. VIII 1932. aduce la noştinţă, că Ministerul prin Decizia No 107.648 din 20 Aug. 1932, aprobă ca examenul de capacitate excepţional din Sept. 1932 să se primească şi candidaţii rora le lipseşte un an din stagiu de suplinire sau titlul de învăţător ajutor cu un de suplinire. In caz de reuşită examenul de capacitate nu li se va valida decât îndeplinirea condiţiilor legale ca stagiu Nr. Subrevizoratului 2609 din 24 August 19

Aviz. La Şcoala Normală de Băieţi din Arad în cl. I. s vacante 20 locuri de bursă şi 10 locuri de semisolvă. Examen de admitere se va ţine în 10 Sept. ora 8 a. m. Cererile de scriere se vor înainta cel târziu până în 5 Sept. In celelalte cl sunt vacante câte 5—10 locuri de semisolvă.

Cărți didactice pentru cursul primar apărute în edit „Națională" S. Ciornei din București str. Sfânta Vin

Ștefan Velovan, Marin Florescu și Ilie Jianu.

Abecedar partea I colorat lei . . . 28
Abecedar „ II „ lei . . . 15

Marin Florescu Ilie Jianu și Sava Bărbătescu.

Citirea pentru clasa II lei . . . 33
Citirea pentru clasa III lei . . . 40
Citirea pentru clasa IV lei . . . 55

Gramatica și compuneri pentru clasa III lei . . . 16
Gramatica și compuneri pentru clasa IV lei . . . 15

Aritmetica pentru clasa I lei . . . 20
Aritmetica pentru clasa II lei . . . 20
Aritmetica pentru clasa III lei . . . 16
Aritmetica pentru clasa IV lei . . . 16

Geografia României pentru clasa III lei . . . 40
Geografia Continentelor pentru clasa IV lei . . 40

T. Mariș, Sava Bărbătescu și Gh Ciochină

Geografia județului Arad pentru clasa II *ediția 1932* lei 23

Gheorghe Simionescu, Ilie Jianu și Sava Bărbătescu

Caet de caligrafie pentru clasa I lei . . 8
Caet de caligrafie pentru clasa II lei . . . 8
Caet de caligrafie pentru clasa III lei . . . 8
Caet de caligrafie pentru clasa IV lei . . . 8

Se găsesc de vânzare și la toate librăriile din țară.